

Dr. H.F. Kohlbrugge

DE GELIJKENIS VAN DE ZAAIER

LEERREDE OVER LUKAS 8 :4 - 15.

Gehouden te Nichtevecht, 9 Aug. 1857 en te Middelburg, 13 September 1857

Als nu een grote schaar bijeenvergaderde, en zij van alle steden tot hem kwamen, zo zeide Hij door gelijkenis:

Een zaaier ging uit, om zijn zaad te zaaien; en als hij zaaide, viel het ene bij de weg, en werd vertreden, en de vogelen van de hemel aten dat op.

En het andere viel op een steenrots, en opgewassen zijnde, is het verdord, omdat het geen vochtigheid had.

En het andere viel in het midden van de doornen, en de doornen mede opwassende, verstikten hetzelve.

En het andere viel op de goede aarde, en opgewassen zijnde, bracht het honderdvoudige vrucht voort. Dit zeggende, riep Hij: Wie oren heeft, om te horen, die hore.

En Zijn discipelen vraagden hem, zeggende: Wat mag deze gelijkenis wezen?

En Hij zeide: U is het gegeven, de verborgenheden van het honingrijk Gods te verstaan. Maar tot de anderen (spreek Ik) in gelijkenissen, opdat zij ziende niet zien, en horende niet verstaan.

Dit is nu de gelijkenis: het zaad is het Woord Gods.

En die bij de weg (bezaaid worden), zijn dezen, die horen; daarna komt de duivel, en neemt het Woord uit hun hart weg, opdat zij niet zouden geloven, en zalig worden.

En die op de steenrots (bezaaid worden), zijn dezen, die, wanneer zij het gehoord hebben, het Woord met vreugde ontvangen; en dezen hebben genen wortel, die maar voor een tijd geloven, en in de tijd van de verzoeking wijken zij af.

En dat in de doornen valt, dezen zijn, die gehoord hebben, en heengaande verstikt worden door de zorgvuldigheden, en rijkdom, en wellusten van het leven, en voldragen geen (vrucht).

En dat in de goede aarde (valt), zijn dezen, die, het Woord gehoord hebbende, hetzelve in een eerlijk en goed hart bewaren, en in volstandigheid vruchten voortbrengen. Lukas 8:4-15

Geliefden

Onze Heere en enige Leraar, op Wiens woorden wij wèl op te merken hebben, sprak in de dagen van Zijn vlees meestal door gelijkenissen. Deze moesten in het opmerkzaam gemoed een diepe en blijvende indruk maken. Terwijl zij tegen diegenen, die niet opmerkten, een blijvend getuigenis waren, dat zij de waarheid gehoord en gezien hadden, maar deze van zich gestoten hadden. Bij de eersten bleef het gehoorde hoofdzaak, bij de anderen bijzaak. De

nadere toepassing, of verklaring van de gelijkenissen, ontvingen zij die er naar vraagd; de anderen ontvingen ze niet omdat ze meenden deze te verstaan.

Het is zeer opmerkelijk dat de Heere doorgaans beelden uit het boek van de natuur of uit het dagelijks leven, uit zeden en gewoonten, bedrijven en doen van de mensen nam, om daardoor de geestelijke en eeuwige waarheden zoveel te duidelijker in het oprecht gemoed te brengen. Zo ziet ook de geestelijke mens, van de Heere geleerd, in alles de afdruk van geestelijke dingen, terwijl de natuurlijke mens ogen heeft en toch niets ziet in zijn onopmerkzaamheid.

In Zijn gelijkenissen zei de Heere de volle waarheid. Maar het was alles naar Goddelijke wijsheid, goedheid en lankmoedigheid, opdat degenen, die de waarheid niet konden verdragen, - maar vóór de tijd de Onschuld zouden gedood hebben, - ze hoorden, naardien zij zich het verstaan ervan aanmatigden, zonder dat zij er iets tegen konden inbrengen. Terwijl allen die zalig gemaakt moesten worden, door zulke gelijkenissen inderdaad terechtgebracht werden.

Van welke hoge waarde en van welk onbegrijpelijk nut zulke gelijkenissen waren, weten wij uit Psalm 49: 2, 3; en Psalm 78: vers 1. Verder uit de gelijkenis van de profeet Nathan, aan David de Koning voorgehouden, 2 Samuël 12.

Overigens moesten door zulke gelijkenissen allen verblind en verstokt worden, die van het ontvangen Goddelijke licht geen gebruik wilden maken, dan om er hun eigen helse licht mee op te luisteren.

Onder alle gelijkenissen van de Heere is er een die overbekend is, maar waarvan de inhoud door weinigen erkend wordt met werkelijke toepassing op zichzelf. Deze is de gelijkenis van de zaaiaier. Mensen, waarlijk niet afkerig van het Woord, maar hetzelfde toegedaan, mensen die het Woord van de Heere horen, van wier hart gezegd wordt, dat het Woord er inkomt, worden in deze gelijkenis vergeleken met een akker, waarin zaad geworpen wordt. Het Woord van het Koninkrijk Gods wordt daarin gezaaid -vergeleken met goed zaad - en de Heere zelf vergelijkt Zich met een zaaier.

Hoewel nu door de Heere Zelf het Woord in het hart geworpen wordt, brengt toch niet die hele akker vrucht, maar er zijn gedeelten, die het zaad ontvangen, zonder dat er vrucht komt of de vrucht voldragen wordt.

Die gedeelten van de akker, die geen vrucht voortbrengen of voldragen, worden als onderscheiden grond voorgesteld. En het zaad werkt er voor een tijd of werkt er in het geheel niet, al naar de gesteldheid van de grond. Het overige van de akker voldoet aan het doel van de zaaier waartoe hij Zijn zaad zaaide. De onvruchtbare gedeelten van de akker heten "aan de weg;" "steenachtige plaatsen;" "onder de doornen."

Wij doen er goed aan als wij er op letten, dat wij mensen zijn, dat wij het Woord in ons hart ontvangen hebben, en dat wij onszelf onderzoeken tot welk deel van de akker wij behoren.

Het zaad is niet om de akker, maar de akker is om de vrucht, en de zaaier gaat niet uit om zijn zaad weg te werpen, maar om er vrucht van in te oogsten. Zo is het Woord er niet om onzentwil, maar wij zijn er om des Woords wil, om daardoor vrucht te dragen voor de Landman, die ons gekocht heeft tot Zijn eigendom.

Nu is het geen klein bewijs van onze waan, blindheid en ijdelheid, als wij deze gelijkenis lezende bij onszelf denken: 'Ja zo zijn de mensen, die het Woord horen; maar de goede aarde ben ik.' Een goede aarde zijn wij eerst dan, als wij voor de eeuwigen Hartenkenner ons aangeklaagd en veroordeeld hebben als uitmakende in onszelf zulke gedeelten van de akker, welke de landman met verdriet moet aanzien, omdat ze zijn zaad Hem niet wedergeven naar het oogmerk, waarmede Hij het in hen wierp.

Als de Heere zegt: "Ziet, een zaaier ging uit om zijn zaad te zaaien, en als hij zaaide viel het ene hier het andere ginds;" of: "ulieden dan, hoort de gelijkenis van de zaaier," dan hebben wij de ogen wel open te doen en de oren te spitsen. Dat is, onze harten voor zulke leer van wijsheid te openen.

Het is hier de vraag niet, of wij dit kunnen doen; als de Heere gebiedt “ziet,” “hoort,” dan is het een kenmerk van begenadigd te zijn; dan heeft men voor Zijn Woord.

Van de drie gedeelten, die geen vrucht dragen tegen de oogstdag, wordt het eerste zo beschreven: Het is, “bij de weg.” Zoals er wegen of paden langs de akkers lopen, om de gemeenschap tussen buurten en buurten te onderhouden. Zulke wegen of paden worden door de ploeg nooit geheel omgeworpen, maar de goede akker en de weg liggen naast elkaar. De zaaier werpt zijn zaad daarheen op de akker; en de weg krijgt er ook wat van mee. Maar de vogels die in de lucht vliegen nemen dat zaad spoedig weg. Of, wat liggen blijft wordt vertreden door de mensen uit de buurt, die gewoon zijn aan die weg, en zo dit zaad spoedig platgetreden hebben. Nu, die “bij de weg” zijn mensen die het Woord horen.

De Heere zegt, dat de zaaier zijn zaad zaait, - dus een zaad dat rein is, dat de macht in zich bevat, welke hij van de akker hebben wil - de Heere zegt dus, dat Hij Zijn Woord in hen gezaaid heeft; en wel in hun hart. Nog lezen wij bij de Evangelist Matthéüs, hoofdstuk 13 vers 19: Als iemand (hij zij wie hij zij) het Woord hoort en niet verstaat, zo komt de boze en rukt weg hetgeen in zijn hart gezaaid is. Deze is degene die bij de weg bezaaid is. Bij de Evangelist Markus hoofdstuk 4: 15: Dezen zijn die bij de weg (bezaaid worden) waarin het Woord gezaaid wordt, en als zij het Woord gehoord hebben, zo komt de satan terstond en neemt het Woord weg, dat in hun harten gezaaid was. Bij de Evangelist Lukas, hoofdstuk 8: 12: En die bij de weg bezaaid werden zijn dezen, die horen; daarna komt de duivel en neemt het Woord uit hun hart weg, opdat zij niet zouden geloven, en zalig worden.

Wat de gelijkenis zelf niet volkomen schijnt uit te drukken, zegt de uitleg: zij horen het Woord, het Woord is niet in alleen het oor gegaan, het is in hun hart gezaaid; maar de duivel neemt het Woord uit hun hart weg, en wel terstond of spoedig.

Wat voor soort mensen dit zijn, kunnen wij alleen bepalen als wij op de namen acht geven van hen, die het Woord uit hun hart wegneemt, en op het doel waarmee hij dat doet, waaruit dan tevens blijkt dat zij er schuldig aan zijn en niet de duivel, dat zij geen vrucht dragen.

Hij die het zaad wegneemt uit hun hart, heet bij Matthéüs: de boze. Dat is zulk een die iemand met harde, zware arbeid belast. Bij Markus heet hij: de satan. Dat is, tegenstander; en bij Lukas: de duivel, dat is, lasteraar.

Dat deze bij de vogels van de hemel, of vogels in de lucht vergeleken wordt, geschiedt niet zonder grond. Wij lezen bij de apostel Paulus in zijn Brief aan die van Eféze, Hoofdstuk 2: dat de duivel de overste van de macht des lichts is, een geest die werkt in de kinderen van de ongehoorzaamheid. Dat is in zodanige die zich niet laten overreden. Zo spreekt dezelfde apostel in het zesde Hoofdstuk van die Brief, vers 12, van “geestelijke boosheden in de lucht,” waartegen wij de strijd hebben. Die geestelijke boosheden werken op zulke mensen, die wel horen, maar zich niet laten overreden. Zij werken op hen, opdat zij niet tot het geloof zouden komen en door dat geloof zalig worden.

Als wij bedenken, dat het Woord van het Koninkrijk Gods daartoe komt, opdat wij eraan geloven, en door het geloof gerechtvaardigd worden en onze harten door de genade van Christus gereinigd en geheiligd worden, dan kunnen wij begrijpen dat de duivel bij zodanige mensen, die dat Woord niet verstaan en er zich dus niet aan overgeven, - of de Heere hun hart niet geven omdat Zijn inwoning hen niet behagen, - vooreerst werkt als iemand die hen op hun werken vasthoudt. Zij, willende als uit werken van de wet gerechtvaardigd worden, kunnen zulks met het Woord des geloofs niet overeenbrengen. Zij geven zich graag over en vieren bot aan hun verkeerde overleggingen des harten, omdat zij bij alle schijn van heiligheid de waarachtige heiligmaking niet willen, maar hun leven in eigen hand zoeken. Zo verdenken en mistrouwen zij het Woord van geloof, dat in hun harten gezaaid is en geven zich aan de boze over, om aan hun eigen garen te blijven roken. Hoe machtiger in overtuiging van de waarheid het Woord hen daarbij wordt, hoe meer zij tegenstand bieden. Zo geven zij zich aan de satan over, als aan een tegenstander, die hen versterkt om vol te houden tegen het Woord

van het geloof. En eindelijk beginnen zij het goede Woord Gods en de goede weg te lasteren. Dan geven zij zich aan de duivel over als aan een lasteraar. Zij vinden mensen, gelijkgezinde mensen genoeg, die nog wreveliger zijn, en met wrevelige voet het Woord, dat in hen gezaaid is, vertrappen en vertreden met snaterende Woorden. Zoals wij in de tweede Brief van Johannes van Diotrefus lezen, die in de Gemeente als de eerste begeerde aangezien te worden; en van Elymas de tovenaer bij Sergius Paulus.

Bij zulke mensen ligt dus in de ziel hoogmoed en vijandschap tegen de oprechte waarheid. Zij willen niet van die zonden af, die de Heere in hen bestraft. Zij willen niet de waarachtige heiligmaking, niet het geloof en de liefde in Christus Jezus. Bezet met allerlei vooroordelen houden zij vast aan hun wetteloze gang onder de schijn van nauwgezetheid; en aan hun eigen werkzaamheden, die zij voor het werk van genade zoeken uit te geven. Gedurig zonder rust, willen zij niet ingaan in de waarachtige rust, noch sterven aan hun dode werken om de levende God te dienen. Waar God op het hoogst verheerlijkt en de mens op het diepst vernederd wordt, daar willen zij dit wel laten gelden om hun zonde en schande daaronder te verbloemen, maar niet om zichzelf te verloochenen en zich zonder uitbeding aan het Woord des geloofs, - wat op gehele heiligheid en afwerping van alle dienst van de zonde en van de wereld aandringt, - te onderwerpen. Er is hij hen geen kennis van een wet, die staan blijft op ongehuichelde liefde Gods en van de naasten, en daarom geen kennis van ellende. Mens en duivel moeten bij zulke mensen op de troon blijven, hoezeer zij zich er ook bijvoegen waar het Woord gepredikt wordt, hoezeer zij er ook op uit zijn het te horen. Het Woord is er nauwelijks ingegaan, of zij, blijvende onder de wet, geven zich even zo spoedig aan de influisteringen van de boze over; en vallen toe bij allen die vijandig zijn tegen de ware en alleen heiligende genade. Wat zij gehoord hebben is uit hun hart weggerukt.

Welke ijver zulke mensen, - zij mogen zijn wie zij willen, - voor het Woord hebben mogen, in het binnenste van de ziel ligt het beginsel: wat kan ik met dat Woord worden, wat zijn, beduiden, gelden. Nu, waar de punt van het zwaard van de Geest zich tegen dat IK en diens waan en werk inzet, daar slaan zij het af met hulp van de duivel, om zelf koning te blijven.

Het tweede gedeelte van de akker, dat geen vrucht dracht, heet: "op steenachtige plaatsen."

Wij hebben hierbij te denken aan een akker in een bergachtig of rotsachtig land. Men pleegt in zulk een land op de bergen de bomen uit te roeien en dus een woud in een akker te herscheppen. Echter er blijft een deel van de akker rotsachtig en heeft geen diepte van aarde genoeg, zodat het zaad niet wortelen kan; zulke aarde heeft ook geen vochtigheid genoeg. De warme weerkaatsing van de stralen van de zon bevordert de uitspruiting; de grond schijnt dus een spoedige vrucht te beloven, maar als de zon aan het toppunt rijst en haar hele kracht uitoefent, wordt de weinige vochtigheid, die boven op de aardkorst zweeft, uitgedroogd, de hitte neemt alle groeiende vochtigheid weg, en het spoedig opgeschotene wordt zodanig geschroeid, dat het onbekwaam is tot alle verdere wasdom. Het gezaaide had geen genoegzame vezelen kunnen schieten in de aarde, om daarin een toereikend voedselsap te kunnen bewaren en nieuwe vochtigheid deelachtig te werden.

De soort van mensen die bedoeld wordt met: die op steenachtige plaatsen bezaaid zijn, is al zeer duidelijk gekenschetst. Het is niet zulk een boosaardig soort als de eerste. De eersten zijn de Farizeeën van alle tijden. Zij worden ook beschreven in de eerste Brief van Paulus aan de Thessalonicenzen, Hoofdstuk 2: 15, 16. Deze tweede soort daarentegen heeft in de aanvang alles wat men wensen kan, ja het gaat met hen boven verwachting. Zij horen het Woord met kracht, zij zijn niet vijandig, maar zij zijn blij dat zij het horen. Welk een Woord is dat Woord van geloof voor hen! Hoe kostelijk, hoe dierbaar! Welk een blijdschap geven zij opeens over het gehoorde te kennen! God te hebben tot zijn Vader, de Heere Jezus tot zijn Broeder, de Geest tot zijn Leidsman en vergeving van alle zonden en schuld; zo opeens een erfgenaam te mogen heten van alle goederen van de hemel; een erfwachter te wezen van God in de Hemel; zo opeens van een goddeloze een rechtvaardige te worden en dan zoveel beloften zich te

horen voorhouden, beloften ook voor dit leven, ... wie zou dat alles niet met blijdschap omhelzen? Men is opeens bekeerd, opeens gelovig, opeens heilig, men is geheel gekleed en aan de voeten geschoeid om zo in de Hemel te gaan. Men kan zijn geluk niet op. Men kan met zingen niet ophouden, met juichen, met vrolijk zijn. O, met welke blijdschap heeft men het Woord in zijn hart opgenomen, hoe draagt men het overal rond, allen moeten het weten hoe rijk men geworden is! En of iemand mocht zeggen: Laat het eens overzomeren en overwinteren; ... men kan jarenlang in zulk een blijdschap zich bij anderen voordoen; zijn wandel daarnaar inrichten, en bij vele kinderen Gods als een voorbeeld en een vrolijk Christen aangezien worden, als iemand die veel doet en er veel voor over heeft.

Maar het beginsel bij zulke mensen is geen ander dan dit: wat kan ik er mee verkrijgen? Zij hebben de goederen en schatten van het Koninkrijk op het oog. Omdat het bij hen om het hebben en houden van het hunne te doen is, zullen zij weldra alles laten varen wat van God en Christus is. Zodra zij voor hun personen en voor hun goede naam in gevaar komen. Daarom zegt de Heere: Als er verdrukking of vervolging om des Woords wil komt, worden zij terstond geërgerd en wijken ter zijde af. Van waar dit? Zij hebben, omdat het bij hen om het bezit van de gaven te doen was, de hemelse dingen alleen van de lichtzijde in het oog gekregen. Maar zij gaven geen acht, noch op het bezit van de Gever, noch op de moeitenvolle en steile weg die ten hemel leidt. Wat zij in het gezicht kregen van de heerlijkheid, meenden zij reeds verkregen te hebben. Zij droomden van de kroon, maar vergaten de strijd die vooraf te volstrijden is. Zij hebben geen wortel in zichzelf, zegt de Heere. Op de bodem van de ziel is het alles harde steen; daarop liggen enige goede bewegingen, dáár komt het Woord in, maar dat Woord kan in het hart geen genoegzame wortel schieten; het heeft geen vochtigheid genoeg. Er is geen Heilige Geest; anders schijnt er alles te zijn. Zolang de zon van geluk en van de voorspoed schijnt, schiet alles weelderig op. Maar als de hitte van druk en vervolging, met alle hitte om des Woords wil komt, dan wordt alles verschroeid.

Letten wij wel op de Woorden: druk en vervolging omwille van het Woord. Anders is men wel in staat wat hitte door te staan ter wille van zijn eigen denkbeelden. Dan doet men zich nog tegoed en groeit tegen zulke druk in. Maar als het is om des Woords wil gaat, dan moet het blijken welk soort aarde men is. Waar echter geen wortel is, daar is het natuurlijke kennis Gods, geen geestelijke; daar is zelfbekering, geen wedergeboorte uit de Geest; daar is zoeken van eigen zaligheid, maar niet van de zaligheid Gods; van een naam van vroomheid, maar niet van Godzaligheid; daar heeft men de hemel voor zijn hoogste goed, maar niet de algenoegzame God; daar is geen gewortelde keus: het Lam te volgen waar het ook henen gaat; daar is al het mogelijke, maar geen verbreking van hart. Daar zal men ook niet met Abraham uit de werken gerechtvaardigd worden, daar deze toch op Gods bevel, Gode alles weer de op de hand legde, wat hem de Heere gegeven had. Nog eens, daar is al het mogelijke behalve de liefde, die niet het hare zoekt; daar is men een krijgsknecht van Christus geworden om handgeld te trekken en aangenaam in garnizoen te leven, maar als het aan de strijd moet, dan is er geen liefde voor de Koning. Men heeft geloofd om zijn leven te mogen behouden; hoe kan men dan zijn leven om des Woords wil verliezen? Men is een Christen geworden, omdat men er een goede naam mee verwierf, hoe kan men die naam 'als boos' van allen laten verwerpen? Men kent een God voor het droge, maar niet om met Hem door de diepe zee te gaan wanneer haar golven bruisen.

Daarom wordt men terstond geërgerd als men de Heere Zijn kruis moet nadragen, en wijkt óf schielijk, óf langzaam af om het goed te blijven hebben in de dienst van Kájafas. Die zich zo om de hemel bekeerd en om de heerlijke dingen die hij daarvan hoort, doet het in de grond alleen om eer, bezit, goed en geld, om vrouw en kind, om huis en hof. Maar als iets van deze in gevaar komt, dan meent hij te houden wat hij heeft, onttrekt zich intussen aan de smaad van Christus en van de Zijnen, en houdt de schatten van Egypte voor grotere rijkdom. Hij is een loondienaar, die de rechte vergelding van het loon niet geloven kan, maar alleen dáaraan

gelooft wat hij voor het ogenblik kan bezien. Wij moeten hier niet lichtzinnig overheen lopen, maar hebben wel ter harte te nemen dat de eerste gemeenten doorgaans, -niettegenstaande alle vermaningen van de apostelen, benauwd en benard door hun bloedverwanten en anderszins, bij druk en vervolging- de goede belijdenis vaarwel zeiden om het aardse en vergankelijke leven. Om er het leven en het hunne veilig af te brengen, en de gemeenschappelijke vergaderingen van de heiligen des Heeren verzuimden, totdat zij geheel afvielen. De 106e Psalm mochten wij wel met meer aandacht en toepassing op onszelf lezen dan wij gewoon zijn te doen, om tot onze waarschuwing te verstaan wat het is: voor een tijd te geloven.

Vraagt de tweede soort: Wat kan ik er hij verkrijgen de derde soort heeft tot bijoogmerk: Wat kan ik er bij aan de hand houden?

Bij de Evangelist Matthéüs lezen wij daarom: En die in de doornen bezaaid is, deze is degene die het Woord hoort; en de zorgvuldigheid dezer wereld en de verleiding des rijkdoms verstikt het Woord, en het wordt onvruchtbaar. Bij de Evangelist Lukas: De doornen mede opwassende verstikten hetzelve; en dat in de doornen valt, dezen zijn die gehoord hebben, en heengaande verstikt worden door de zorgvuldigheden, en rijkdom en wellusten van het leven, en voldragen geen (vrucht). Bij de Evangelist Markus: En de zorgvuldigheden dezer wereld, en de verleiding van de rijkdom, en de begeerlijkheden omtrent andere dingen inkomende, verstikken het Woord. Wij hebben hier dus een grond met wortelen van heestergewas bezet, welke graag doornen en struiken op doet groeien. Dit moet noodzakelijk aan het vruchtbare zaad hinderlijk wezen, want het wordt daar voos onder, door de drop die van de welig groeiende struiken en doornen afvalt. Ook kon het door de zon niet beschenen worden, omdat die doornen en struiken het overschaduwden. Maar zal het Woord vrucht dragen, dan kan en mag erbij niets aan de hand gehouden worden. Veelmeer moet dan het hart juichen: "De HEERE is het deel mijner erve, de snoeren zijn mij in liefelijke plaatsen gevallen, ja een schone erfenis is mij geworden." De Godzaligheid is een groot gewin en heeft de belofte van dit en van het toekomstige leven. Maar die rijk willen worden vallen in vele verzoeken. De Heere heeft ons geleerd voor heden om ons dagelijks brood te bidden. Ook zegt Hij op zo menige plaatsen, dat wij niet moeten bezorgd zijn. De predicatie op de berg door de Heere gehouden, Matthéüs 6, geeft ons dienaangaande rijke troost. En zo wij voedsel en deksel hebben, schrijft een apostel, laat het ons genoeg zijn, want wij hebben niets in de wereld gebracht, en is het openbaar dat wij ook niet iets kunnen daaruit dragen.

Evenwel is het de mens maar al te zeer eigen te vragen: Wat zullen wij eten, waarmede zullen wij ons kleden? Het is hem maar al te zeer eigen zich met allerlei zorgen te laten kwellen over lichamelijke dingen, in plaats van zijn lot en weg en alle begeerten en behoeften in de hand des Heeren over te geven, van Wie toch alles afhangt, en zonder Wiens zegen nóch onze zorg, nóch onze arbeid, ja niets van alles wat Hij ons geeft ons baten zal. Waar het erom gaat alles aan Hem over te laten, die in de beginne hemel en aarde geschapen heeft, en bij de goede belijdenis te blijven, daar wil men liever er niet voor uitkomen, het mocht ons nadeel toebrengen. Óf men oefent geen geloof, in de praktijk geeft men toe; want, denkt men, anders kom ik met de mijnen niet door de wereld; óf men verlaat het goede gebod en slaat oneerlijke wegen in, van de Heere af; in plaats van liever met het gebod in de hand te ontberen, in de verzekering dat de mens niet hij brood alleen leeft. Wat de verleiding van de rijkdom doet, hoe de begeerte naar geld, naar veel en meer hebben, van de rechte weg afbrengt, zien wij aan Biléam, aan Gehazi en aan Judas Iskariot, wat is gierigheid anders dan een wortel van alle kwaad? De wellusten van het leven, en de begeerten omtrent de overige dingen, die eerst voor het vlees aangenaam zijn, maar naderhand zoveel smarten en wroegingen baren, zijn de mens té wenselijk, dan dat zij niet tegelijk met het Woord in hem zouden opwassen. Zo begrijpt hij niet dat hij geroepen is, niet om vrucht te dragen voor de tijd alleen, maar voor de eeuwigheid; dat hij geroepen is, om niet voor zichzelf vrucht te dragen, maar alles voor de Heere, aan Wie hij alles verschuldigd is.

Wijten wij het intussen niet aan de doornen maar aan onszelf, als de doornen mede opwassen en het goede zaad verstikken. Aan het Woord ligt het ook niet; immers is er wasdom, maar wasdom is geen voldragen van vrucht. De oorzaak ligt bij de mens als de doornen mede opwassen: de grond in hem deugt niet, al is het zaad dat erin geworpen wordt, goed. Er was boete, er was bekering, er was geloof, maar er was en is geen heiligmaking. Met andere Woorden, in de bekering geschiedde een halve, niet een gehele keus, geen overgave van zichzelf en van zijn gehele weg aan de Heere, maar het hart bleef verdeeld. De bekering geschiedde omdat men miste wat men graag had in dit leven, om bevrijding van de pijn van de consciëntie, om bevrijding van toorn en straf. Het geloof was en is alleen met uitzicht op het aardse of op het hemelse zonder geloof aan Gods gebod. De tranen van boete werden vergoten om de plaag van de zonden, niet om de zonden zelf als belediging en schennis van de hoogste Majesteit aangedaan; de tranen werden vergoten om het gemis van wat het vlees begeerde. De beloften werden gezocht en opgeslagen voor het vlees, en er is een gedurig zich onttrekken aan het geloof als het vlees er niet bij aan de hand kan houden wat het graag wil. Geloof is er alleen dan als men uitzicht daarop heeft; maar alles verkeert in een doodsstaat in de ziel, zodra het vlees verkregen heeft wat het zocht en waarom men het Woord hoorde, aannam en geloofde. Dat het Woord in het hart verslikt is, kent men daaraan, dat er over die doodsstaat geen klacht is met een verscheurd hart. Men werd in het begin geen arm zondaar, die alleen genoeg had aan een rijke Jezus. Men werd niet geheel verloren, en had niet zichzelf zo verloren gezien dat men de hele wereld er bij verloren had. De wereld was niet te gronde gegaan in het binnenste. Men had in de Heere niet zijn één en zijn Alles gevonden, Hem niet leren kennen als de almachtige en algenoegzame. Men was niet dood gevallen bij den Heere voor het gebod: gij zult niet begeren; zo had men dan niet geleerd met een waarachtig hart te zeggen: als ik U maar heb! Daarom kon de gekochte akker, het juk ossen, de getrouwde vrouw, de mens dood, koud en onverschillig maken en het Woord in zijn hart verstikken, welke ijver hij ook vroeger aan de dag mocht gelegd hebben.

Echter zegt de Heere: Mijn Woord zal doen waartoe Ik het zend, het zal niet ledig tot Mij wederkeren. Is ook zo veel vruchteloos gezaaid, het overige brengt toch vrucht. Van de akker, die de zaaier bezaaide, zegt hij: dat het voor een deel goede aarde was. Volgens Matthéüs bracht dezelve honderdvoudige, zestigvoudige en dertigvoudige vrucht. Volgens Markus: dertigvoudige, zestigvoudige en honderdvoudige. Volgens Lukas: honderdvoudige. Elk Evangelist laat het meerder- en mindervoudige zó uitkomen, als de Heilige Geest het hem ingeeft vanuit dat standpunt, waarop elk Evangelist gezet is om de heerlijkheid van Koning Jezus aan anderen voor te houden. Bij Matthéüs lezen wij: die nu in de goede aarde bezaaid is, deze is degene die het Woord hoort en verstaat, die ook vrucht draagt en voortbrengt. Bij Markus: welke het Woord horen en aannemen en dragen vruchten. Bij Lukas: die het Woord gehoord hebbende, hetzelfde in een eerlijk en goed hart bewaren, en in volstandigheid vruchten voortbrengen. Hebben wij in de drie eerste soorten van mensen kentekenen genoeg, die ons tot opscherping, waarschuwing en bedaard zelfonderzoek nopen, om uit alle zelfbedrog opgeschud en wakker gemaakt te worden, de laatste soort heeft niet minder kentekenen tot troost voor de oprechte van gemoed.

Laat het eerste soort zich het Woord ras ontnemen, het laatste houdt het vast of bewaart het. Neemt het tweede soort het Woord terstond met blijdschap aan en schiet het zo schielijk op, bij het laatste is niet zulk een spoedige blijdschap, noch een zó spoedig opschieten. Het Woord wordt er wel aangenomen, maar het, gaat ermee als met het zaad in de koele grond: er ontstaat een hitte, een vuur in het binnenste en een doodsbenauwdheid en doodsworsteling. Want het wordt verstaan met toepassing op zichzelf: het tarwegraan sterft er in; om en om is er de dood. Zo ontwikkelt zich in die doodsstrijd de kiem van de vrucht en boort zich langzaam maar zeker, zwak en teer door de kluit, die zichzelf aanklaagt vanwege haar hardheid. Men hoort immers het Woord, maar neemt het zó aan, dat men er niet zelf iets bij wordt, bij zoekt te verkrijgen, of er bij aan de hand te houden. Maar zoals het zaad in het hart

is geworpen, is er een drang ontstaan, een ijver en hitte, dat dit Woord alleen gelden zal, dat het blijve, dat het daar stelle waartoe het gekomen is. Het moet de grond uit en naar boven toe. Er is drang in zulk een aarde door het zaad, dat er vrucht gedragen worde. Men billijkt het Woord in alle opzichten, in zijn geheel en in alle stukken. Er is dadelijk een noodzakelijkheid van heiligmaking in het binnenste ontstaan, men zinkt voor dat Woord weg en het hart veroordeelt zich in alles, en weet dit: één van beide, óf ik moet Gode vrucht dragen, óf ik ben nabij de vervloeking en de verbranding.

Zulk een hart is er. Het is een eerlijk hart. Wij zouden zeggen een schoon hart. Maar wij staan op dit Woord eerlijk. Wat is hier een eerlijk hart, als wij de gelijkenis wat dieper nemen? Zeker is het zulk een hart, dat voor zichzelf bang is, dat de duivel het Woord er uit roven zal. Het is zo'n hart dat dadelijk vraagt of het wel in druk en vervolging volharden zal, en daardoor bekommerd is, omdat het zijn eigen onstandvastigheid zo diep gevoelt. Het is zo'n hart dat met de doornen en struiken dagelijks genoeg te doen heeft, en geen enkelen doorn of struik in zich dulden of zien kan, maar in gedurige zielsworstelingen tot de Heere roept: 'Trek ze er allen uit, trek ze er maar uit!' De Heere moet dat hart geheel en onverdeeld hebben. Christus moet er door het geloof geheel in wonen, en het moet in Zijn liefde geworteld zijn, in iets naders kan dat hart niet rusten noch op de duur behagen scheppen. Het ziet die doornen en struiken, die zorgvuldigheden en begeerten tot andere dingen wel in zich, en dat is de gedurige strijd, totdat zij verdreven zijn. Of, zo er al hier en daar een overblijft, dat zij de wasdom niet hinderen. Het bidt en smeekt: "Neig mijn hart tot Uw geboden en niet tot gierigheid. Armoede en rijkdom geef mij niet, maar voed mij met het brood mijns bescheiden deels." Geef aan zo'n hart de hele wereld, dat kan het niet bevredigen, als het de Heere moet missen. Het kan het in de dood niet uithouden, maar het moet licht en lucht hebben en vrij indrinken de dauwdrop en regen van de hemel. Het kan niet vunzig blijven, maar moet in vrij verkeer blijven met de Zon van Gerechtigheid. Zo is dan dat hart een goed hart, omdat het aan het oogmerk voldoet waartoe de zaaier het Woord er inzaaide. Het beeft voor dat Woord en ligt menigmaal bekommerd en verlegen onder de Woorden van Hebréeën 6. "Want de aarde die de regen indrinkt," enz. Zo wordt het klein en ootmoedig onder het Woord.

Het hart van de mensen is op zichzelf boos, toch is er in de Schrift meermalen sprake van een goed hart. Zo zegt de Heere: "Een Schriftgeleerde in het Koninkrijk van de Hemelen onderwezen, brengt voort uit zijn schat oude en nieuwe dingen." En in Psalm 45 lezen wij: "Mijn hart geeft een goede rede op, ik zal zingen van een Koning." Zo ook Matthéüs 12: 35: "De goede mens brengt goede dingen voort, uit de goeden schat zijns harten."

Een goed hart is een vrijwillig hart, gelijk geschreven staat: "Uw volk zal zeer gewillig zijn op de dag Uwer heirkraft", Psalm 110. Het is goed opgeploegd, verslagen en gebroken, teer en rul en door de scherpe eg effen gemaakt. Het is een vlesen hart, dat zich aanklaagt. dat het zo steenachtig is. Maar het heeft deze troost dat de Heere het kent, en dat Hij een Proever van de nieren is, waar de klacht er uitbreekt, dat het zo arglistig en dodelijk is.

Een goed hart is bekommerd om het ware en ongeveinsde geloof, om ongeveinsde vurige liefde, om bestendige hoop. Het lijdt voor de waarheid, en belijdt en versiert deze in al zijn doen. Het zoekt het eigen niet, maar Gods eer en het wezenlijk geluk van de naasten.

Een goed hart is een hart waarin geen bedrog is, gelijk wij Psalm 32 lezen. Een hart dat zich voor God blootlegt en de zonden niet langer verheelt, noch verzwijgt, maar aan de Heere belijdt. Het trekt het Woord in zich, zodat het er diep wortele, en het blijft in liefde volstandig, en draagt zo blijmoedig en ootmoedig vrucht in volstandigheid, in geduld, in volharding. Het moet voor God zijn; Zijn welgevallen en goedkeuring wegdragen; het moet voor de Hemel zijn, of anders liever niet geboren. Het leeft in de troost van het Woord: die de Heere verwachten krijgen nieuwe kracht, zodat zij lopen en niet moede worden.

Van dit geduld, van zodanige volharding spreekt de Schrift op verscheiden plaatsen als van een blijkbaar kenteken van een goede aarde of van een eerlijk en goed hart. Zo lezen wij

Romeinen 5 vers 3: “Wij roemen ook in de verdrukkingen, wetende dat de verdrukking lijdzaamheid werkt.” En Jacobus de apostel schrijft aan de klagers over het lijden, dat zij om des Heeren wil te lijden hadden: “Acht het voor grote vreugde, mijn broeders, wanneer gij in vele verzoeken valt, wetende dat de beproeving uws geloofs lijdzaamheid werkt. Doch de lijdzaamheid hebbe een volmaakt werk, opdat gij moogt volmaakt zijn en in geen ding gebrekkelijk.” En nogmaals in hoofdstuk 5 vers 7: “Zo zijt dan lankmoedig, broeders! tot de toekomst van de Heere. Ziet, de landman verwacht de kostelijke vrucht van het land, lankmoedig zijnde over dezelve, totdat het de vroege en spade regen zal hebben ontvangen!” Ook schrijft de apostel Paulus aan de Hebreëen, Hoofdstuk 10, vers 35-39: “Werpt dan uw vrijmoedigheid niet weg, welke een grote vergelding des loons heeft. Want gij hebt lijdzaamheid van node opdat gij, de wil van God gedaan hebbende, de belofte moogt wegdragen. Want, nog een zeer weinig (tijds, en) Hij die te komen staat, zal komen, en niet vertoeven. Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven; en zo (iemand) zich onttrekt, Mijn ziel heeft in hem geen behagen. Maar wij zijn niet van degenen, die zich onttrekken ten verderve, maar van degenen, die gekeven tot behouding van de ziel.” Zo ook Hoofdstuk 12, vers 1: “Daarom dan ook, alzo wij zo groot een wolk van getuigen rondom ons hebben liggende, laat ons afleggen allen last, en de zonde die (ons) lichtelijk omringt, en laat ons met lijdzaamheid lopen de loopbaan, die ons voorgesteld is.” Ook lezen wij het overal, dat wij door vele verdrukkingen innemen ingaan in het Koninkrijk van de Hemelen. Die daarom in volstandigheid vrucht draagt, leert de bede wel bidden: Uw wil geschiede gelijk in de Hemel alzo op aarde. Hij zwijgt den Heere, Wiens hand alles doet, verbeidt Hem en zegt: Al zou Hij mij ook doden, zo zal ik nochtans op Hem hopen. En liefelijk is voor zo een het Woord van de Heere: “Wees getrouw tot in de dood, en ik zal u geven de kroon des levens.” En: “Wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden.”

Laat ons er wel op merken, dat wij bij de Evangelist Lukas alleen vinden honderdvoudige vrucht, en dat aldaar dit honderdvoudige verklaard wordt door: “in volstandigheid.” Vergelijk Lukas 8, vers 8 met vers 15.

De Evangelist Matthéüs, de heerlijkheid van Koning Messias doende uitkomen, noemt het meervoudige het eerst, maar ook het honderdvoudige is voor de Koning.

De Evangelist Markus, de genade, die zich in het zwakke en weinige wil verheerlijken, doende uitkomen, noemt het dertigvoudige het eerst, en klimt dan op.

De Evangelist Lukas, als geestelijke arts, laat bijzonder uitkomen hoe de meeste vrucht gedragen wordt; of vanwaar die meeste vrucht komt, namelijk van de volstandigheid. Hoe langer een zieke of van enige plaag gekwelde het uthoudt en het gehele herstel geduldig verwacht, hoe beter hij die vernieuwde gezondheid geniet en voor een weder instorten beveiligd is. De ongeduldige daartegen zal de smarten slechts erger en de duur van de ziekte langer maken of opnieuw instorten.

Vragen wij of het moeilijker is honderdvoudige dan dertig- of zestigvoudige vrucht te dragen, dan antwoorden wij, dat van onze zijde voor het een zowel als voor het andere de onmogelijkheid bestaat. En dat hier alles afhangt van de bedeling van de genade en nochtans voor zover de mens verantwoordelijk blijft voor zijn gang en doen, is het zeker dat er meer rust en gemak is in honderdvoudige vrucht te dragen, dan zestig- of dertigvoudige. Bij de zestig- en dertigvoudige zijn er beletselen, die er bij de honderdvoudige niet zijn.

Dat moet ons duidelijk zijn, als wij begrijpen waarin het vrucht dragen eigenlijk bestaat. Het bestaat niet in ons doen. De vruchten liggen in de beloften van de genade. Het vrucht dragen is onafscheidelijk van het wachten op de vervulling van wat de Heere beloofd heeft. Hoe meer men de Heere met zijn ongeduld en met zijn eigen werk in de weg is, om de belofte vervuld te krijgen, hoe minder men van het beloofde wegdraagt. Hoe stiller men zich houdt in ‘s Heeren weg, hoe afhankelijker van Zijn gebod, wil en genade men zijn mag, hoe beter men het afwacht, zoveel te meer vrucht draagt men. En zo draagt hij die volhardt tot aan het einde, alle vrucht; dat is, honderdvoudige. Nu is wachten op de belofte zeker zwaar voor vlees en bloed,

en toch is wachten gemakkelijker dan werken. Welgelukzalig is hij, bij wien de Heere de omstandigheden zo zet, dat hij wel wachten moet. Wie het nu met wachten krijgt, heeft gewacht, hij heeft niet gewerkt. Als de beloften van werkconditiën afhingen, dan was het 't veiligste volstrekt niet te wachten, en zijn taak ten spoedigste af te maken. Maar doordat de beloften alzo van de Heere afhangen, dat Hij het alleen doen wil en ook alleen doen kan, en Hij daarbij alle werk van onze zijde uitsluit, zo als dit in de heerschappij van de genade ligt, - zó draagt hij vrucht, die zijn plaats niet verlaat, maar wacht tot de Koning komt, van Wie geschreven staat: "Zo Hij vertoeft, verbeidt Hem, Hij zal gewisselijk komen."

Vrucht dragen doet men dus uit de belofte, als men met volständigkeit op de belofte wacht, dan draagt men immers naar huis wat God in de belofte beloofd heeft. Dit zal een ieder met zijn hart omhelzen, die door genade de strekking van de gelijkenis aan zijn eigen hart heeft ondervonden. Dit is de strekking, dat men zich onderwerpe aan het Woord van geloof en daarbij blijve en volharde, niettegenstaande alles wat uit de hel, vanuit de wereld en van vlees en bloed daartegen opkomt. Wie bij het Woord van geloof door genade blijft, die blijft waar dat Woord ook blijft, en draagt in de eeuwige schuur wat dat Woord laat groeien. Dat Woord vergaat niet en zo vergaat hij ook niet die in de Heere daarin volständig blijft. Hij is eeuwig met zijn doen, gelijk dat Woord.

Ik behoef het hier niet uit te breiden dat de gelijkenis spreekt van vrucht dragen, en vrucht opleveren tegen de dag van de oogst. Dat de bedoeling ervan dus deze is, dat het Woord niet om onzent' wil komt om ons op te sieren, maar dat het in ons komt, opdat wij Gode vrucht dragen en dat dus onze werken vol gevonden mogen worden voor de Heere op de dag van de oogst; dat is, van Zijn verschijning en komst. Wat nu de verhinderingen zijn, als er dan geen vrucht zal wezen, hebben wij gehoord, en hoe de akker omtrent het zaad is, dat opkomt en vrucht draagt, hebben wij ook vernomen. Nu is dit de hoofdzaak, dat wij van het gehoorde eerlijk de toepassing op onszelf maken. Als wij boos worden tegen het Woord van genade, kunnen wij dat wel gevoelen. Als wij dan niet willen dat de duivel het bij ons wegneemt, is het voor ons geraden dat wij dadelijk het Woord gelijk geven, zoals David zegt Psalm 51: "Opdat Gij recht behoudt in Uw Woorden."

Als wij bij onszelf onder druk en vervolging toegeven aan vleeselijke bedenkingen tegen dat door ons erkende Woord en tegen onze consciëntie aan, dan kunnen wij dat wel weten. Nu, dan zal het voor ons geraden zijn te bedenken, dat wie zijn leven behouden wil in deze wereld, die zal het verliezen. En als wij afgeweken en gevallen zijn, dan moeten wij bedenken dat er geschreven staat: Zal men vallen en niet wederopstaan? ... Dan moeten we doen wat Petrus deed, die uitging en bitter weende. Als wij de zorgvuldigheden van het leven, van de wereld, van de rijkdom en andere wellusten mede laten opwassen en dus een magerheid en een doodsstaat over onze ziel gehaald hebben, dan kunnen wij dat ook wel weten en moeten bedenken dat er geschreven staat: "Wie een vriend van de wereld zijn wil, zal Gods vijand gesteld worden." En: "Wat baat het de mens zo hij de gehele wereld won en leed schade aan zijn ziek?" En: "De gedaante dezer wereld gaat voorbij." "Staat op uit de doden en Christus zal over u lichten!"

Als wij bekommerd zijn voor de vrucht tegen de dag van de oogst, zullen wij wèl doen als wij ons rein en geheel aan Christus binden, aan Hem die uit de doden is opgestaan, volgens Romeinen 7. Hij zal ons met des Heeren Woord wel vervuld worden: Uw vrucht is uit Mij gevonden. Welgelukzalig ieder van u, die uit het rijk van de satan overgezet is in het Koninkrijk van de Zoon van Gods liefde. Hij is te ellendig in zichzelf en heeft het te goed in dat Koninkrijk, om aan duivel en wereld iets gewonnen te geven. Hij is er wèl bewaard. Amen.